

ANTİSOSYAL KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Yıldız BİLGE¹, Birgül Sena MAYDA²

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, antisosyal kişilik özelliklerinin değerlendirilmesinde kullanılacak güncel bir ölçeğin geliştirilmesi ve geçerlik güvenirlik çalışmalarının yapılmasıdır. Antisosyal Kişilik Özellikleri Ölçeği (AKÖÖ) maddeleri DSM-5 tanı kriterleri ve çeşitli klinik betimlemelerden yararlanarak oluşturulmuştur. Pilot uygulamada 171 kişilik veri setine uygulanan analizler sonucunda madde sayısı 22'ye düşürülmüştür. Asıl uygulamada, 18-73 (27.72±9.61) yaş aralığındaki 555 kadın (%69.9) ve 239 erkek (%30.1) olmak üzere toplam 794 kişilik üniversite öğrencisi ve toplum örnekleminde veri toplanmıştır. 794 kişiden oluşan veri setinden random bir şekilde seçilerek 387 katılımcının verileri ile Açılımlı Faktör Analizi (AFA) ve 407 katılımcının verileri ile Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Yapı geçerliği için yapılan AFA'ya göre 4 boyutlu bir faktör yapısına sahip olan ve varyansın %56.26'sını açıklayan 17 maddelik AKÖÖ'nün DFA'da sadece bir modifikasyonla kabul edilebilir uyum indekslerine sahip olduğu görülmüştür. Tekrar test korelasyonları .72 ile .89 ve madde toplam korelasyonları ise .40 ile .58 arasında bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach alfa değerlerinin .67 ile .76 aralığında olduğu görülmüştür. Ayrıca yakınsak geçerlik için yapılan analizler sonucunda AKÖÖ'nün diğer ölçeklerle anlamlı korelasyonlarının olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak Türk kültüründe geliştirilmiş bir ölçek olan AKÖÖ'nün antisosyal kişilik özelliklerini ve antisosyal kişilik bozukluğuna yatkınlığı değerlendirmede kullanılacak, güçlü psikometrik özelliklere sahip, geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Antisosyal Kişilik Bozukluğu Özellikleri, Geçerlik, Güvenirlik, Ölçek Geliştirme

DEVELOPMENT OF THE ANTISOCIAL PERSONALITY CHARACTERISTICS SCALE: VALIDITY AND RELIABILITY STUDY

ABSTRACT

This study aims to develop an up-to-date scale that can be used in the assessment of antisocial personality traits and to conduct validity and reliability studies. The Antisocial Personality Characteristics Scale (APCS) items were developed by benefiting DSM-5 diagnostic criteria and various clinical descriptions. In the pilot application, the number of items was reduced to 22 as a result of the analysis applied to a data set of 171 individuals. In the main application, data were collected from a total of 794 university students and a community sample consisting of 555 females (69.9%) and 239 males (30.1%) aged 18-73 (27.72±9.61). Exploratory Factor Analysis (EFA) was conducted with the data of 387 participants, and Confirmatory Factor Analysis (CFA) was conducted with the data of 407 participants. According to the EFA conducted for construct validity, it was seen that the 17-item APCS, which had a 4-dimensional factor structure and explained 56.26% of the variance, had acceptable fit indices with only one modification in the CFA. Test-retest correlations were found between .72 and .89 and item-total correlations between .40 and .58. Cronbach's alpha values of the scale were between .67 and .76. In addition, as a result of the analyses conducted for convergent validity, the APCS had significant correlations with other scales. In conclusion, it was determined that the APCS, a scale developed in Turkish culture, is a valid and reliable scale with strong psychometric properties that can be used to assess antisocial personality traits and susceptibility to antisocial personality disorder.

Key Words

Antisocial Personality Disorder, Validity, Reliability, Scale Development

¹Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, e-mail: yildiz.bilge@sbu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2315-0055

²Doktora Öğrencisi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, e-mail: brgl.sena@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-4218-6793

Alıntı: Bilge, Y., Mayda, B.S. (2023). Antisosyal Kişilik Özellikleri Ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 7(13), 75-91.

Giriş

DSM-5 (Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Beşinci Baskı) kişilik bozukluğunu "*Bireyin kültürünün beklentilerinden belirgin bir şekilde sapan, yaygın ve değişmez olan, ergenlik veya erken yetişkinlik döneminde başlayan, zaman içinde istikrarlı olan ve sıkıntı veya bozulmaya yol açan kalıcı bir içsel deneyim ve davranış örüntüsü*" olarak tanımlamaktadır (APA, 2013).

Antisosyal kişilik bozukluğu (ASKB), borderline, narsisistik ve histrionik kişilik bozukluklarının da dâhil olduğu B kümesi bozukluklarından biridir. Bu bozuklukların tümü, tipik olarak başkalarıyla dramatik, duygusal ve öngörülemeyen etkileşimlerle karakterizedirler (Regier vd., 2013). ASKB, çocuklukta teşhis edilemeyen tek kişilik bozukluğudur ve 18 yaşından önce, tanı konabilmesi için bireye 15 yaşından önce davranım bozukluğu teşhisi konmuş olması gereklidir (Black, 2015). DSM 5'te, bu "manipülatif" kişilerin yalan söyleme, vicdansız davranma, dürtüsel davranma, çevresindeki kişileri sömürme ve şiddete başvurma gibi temel özellikleri vurgulanmıştır (Köroğlu ve Bayraktar, 2010; Schorr vd., 2021).

Yaygın davranış kalıpları, diğer bireylere kötü davranmaya ve tutuklanmaya yol açan eylemlerin tekrarlanmasını içerir. Bu sebeple, diğer bireyleri taciz etmek ve tutuklanma sebebi olan eylemleri tekrarlamak da genel davranış kalıpları arasında yer alır. Bu kişiler yasalara ve normlara uymakta güçlük çeken, otorite ile sorunları olan kişiler olarak da tanımlanabilir (Köroğlu ve Bayraktar, 2010; Schorr vd., 2021).

ASKB'si olan bireyler, yalan söyleme, içgörü ve sorumluluk bilincine sahip olmama, pişmanlık duymama, yıkıcı olma gibi özelliklerini sürdürdükleri için kalıcı biçimde iyileşmenin olanaksız olduğu bir kişilik bozukluğu olarak nitelendirilebilir (Güleç ve Köroğlu, 2000). Karşı kanıtlar olsa dahi fikirlerine sıkı sıkı tutunan antisosyal özellik taşıyan bu kişiler, kendilerini çevreye karşı sorumlu hissetmezler ve sürekli bir çatışma içindedirler. Bu kişiler zevklerini ön planda tutan, acımasız, süreklilik arz eden cezalandırılmalara karşı davranışlarını değiştirmeyi öğrenmeyen kişiler olarak düşünülebilir (Kaplan ve Sadock, 2000). Öfkeyi kontrol etmede güçlük çeken bu kişiler dürtüseldir, saldırgan ve fiziksel saldırıda bulunabilir, ek olarak inatçı, sömürücü ve empatik olmayan, başkalarının istek ve ihtiyaçlarına karşı duyarlı olmayan, başkasını incitme konusunda kayıtsız olan ve duygusal olarak soğuk kişilerdir (Berg-Nielsen vd., 2012).

Romantik ilişkilerinde ciddi sınır problemi yaşayan, ikili ilişkilerde diğerlerini küçük gören ve sevemeyen kişilerdir. Her ne kadar açık bir şekilde kendini göstermezse de bu kişilerin kendi benliklerinde değersizlik duygusu baskındır. Bu sebeple, ilişki kuramazlar ve manipülatif bir tutum sergilerler. Otorite ile çatışma yaşadıklarından dolayı karşısındaki kişinin baskın olmasını istemeyebilirler (Eren, 2010). Benzer şekilde, Kaplan ve Sadock (2000) tarafından bu kişiler dürtülerini kontrol etmekte, ilişkilerini yürütmekte zorluk çeken benmerkezci kişiler olarak tanımlanmıştır. Aynı zamanda duygusal zekâları da düşük olan bu kişilerin, sosyal ortamlarda ilişki kurarken başarısız oldukları, gruplarda aidiyet hissedemedikleri ve daha fazla saldırgan davranışlar sergiledikleri ileri sürülmektedir (Brackett, 2004).

ASKB'si olan bireylerin bir diğer özelliği de öngöründen yoksun olmalarıdır. Empati kurma becerisine sahip oldukları düşünülen durumlarda, karşıdaki kişiyi gafil avlamak için planlar yapabilirler. Toplumsal açıdan manasız, kötü ve iğrenç olarak tanımlanan davranışlarına bile mantıklı izahlar getirmeye kalkarlar. Yalan söyledikleri kanıtlandığında utanç belirtileri göstermezler (Köroğlu, 2014).

Genel popülasyon incelendiğinde ASKB prevalansının yaklaşık %0.2 ile %3.3 arasında olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bilimsel bulgulara göre ASKB'nin erkeklerde daha sık görülmesinin nedeni kadınlarda daha az tanı konulabilmesidir (Schorr vd., 2021). Yapılan epidemiyolojik çalışmalarda ASKB'nin yetişkinler arasındaki prevalansının %3.3 ila %19 arasında olduğu görülmüştür (Zhou vd., 2022). Köroğlu ve Bayraktar'a (2010) göre ise ASKB erkeklerde %3-7, kadınlarda %1 dolaylarında görülmektedir ve hapishanelerdeki kişilerin yaklaşık %75'i ASKB'lidir.

Ülkemizde kişilik bozukluklarını değerlendirmede kullanılan ölçekler: Coolidge Eksen II Envanteri Plus Türkçe Kısa Formu (CATI+TR-KF) (Bilge, 2018), DSM-III-R referanslı SCID-II Kişilik Anketi (Coşkunol vd., 1994), Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri-MMPI-II (Erol, 1982) ve kişilik bozukluklarının altında yatan inançları değerlendirmede kullanılan Kişilik İnanç Ölçeğidir (KİÖ) (Türkçapar vd., 2007). Ayrıca narsisist ve borderline KB'leri (Atay, 2009; Aydemir vd., 2006; Ceylan vd., 2017; Ekşi, 2016) tek başına değerlendiren ölçekler de mevcuttur. Ancak alan yazın incelendiğinde ASKB'yi tek başına değerlendiren bir ölçeğin bulunmadığı dikkat çekmektedir. Bu çalışmanın amacı, alanyazındaki bu eksikliği gidermeye katkıda bulunabilecek geçerliği ve güvenirliliği kanıtlanmış bir ölçeğin geliştirilmesidir. Bu çalışmayla birlikte, Türkiye'de toplum örnekleminde ve tarama çalışmalarında kullanılacak yeni ve güncel bir ölçeğin oluşturulması ve alan yazına kazandırılması hedeflenmiştir.

Yöntem

Pilot Çalışma Grubu

Pilot çalışma kapsamında kolay örnekleme yoluyla 18-62 (25.07±9.15) yaş aralığındaki 132 (%77.2) kadın ve 39 (%22.8) erkek olmak üzere toplam 171 kişilik üniversite öğrencisi ve toplum örnekleme grubuna uygulama yapılmıştır. Katılımcıların 17'si (%7.9) ortaokul ve lise, 119'u (%69.6) üniversite öğrencisi ve 35'i (%20.5) üniversite ve üzeri öğrenim görmüşlerdir; 24'ü (%14.0) evli, 141'i (%82.5) bekar ve 6'sı (%3.5) dul veya boşanmıştır; 15'i (%8.8) düşük, 113'ü (%66.1) orta ve 43'ü (%25.1) yüksek gelir düzeyine sahiptir. Katılımcılara Google Forms üzerinden oluşturulan anketler yoluyla ulaşılmıştır. Gönüllülük esasına göre çalışmaya katılan ve herhangi bir ödemenin yapılmadığı katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmış ve veriler 26-28 Mayıs 2022 tarihlerinde toplanmıştır.

Asıl Çalışma Grubu

Çalışma için kartopu ve kolay örnekleme yöntemi kullanılarak 18-73 (27.72±9.61) yaş aralığındaki 555 kadın (%69.9) ve 239 erkek (%30.1) olmak üzere toplam 794 kişilik üniversite öğrencisi ve toplum örnekleminde veri toplanmıştır. Katılımcıların 17'si (%2.1) ilkökul veya ortaokul, 74'ü lise (%9.4), 456'sı üniversite

öğrencisi (%54.9) ve 267'si üniversite ve üzeri (%33.6) eğitim almışlardır. 177 kişi (%22.3) evli, 593 kişi (%74.7) bekâr ve 24 kişi (%3) boşanmış veya dul olduğunu bildirmiştir. Gelir düzeylerini ise 96 kişi (%12.1) düşük, 555 kişi (%69.9) orta ve 143 kişi (%18) yüksek olarak belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcıların 259'u (%32.6) psikolojik destek aldıklarını, 535'i (%67.4) ise almadıklarını ifade etmişlerdir.

794 kişiden oluşan veri setinden random bir şekilde seçilerek 387 katılımcının (18-73 yaş aralığındaki 289 kadın 98 erkek) verileri Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) için ve 407 katılımcının (18-58 yaş aralığındaki 261 kadın, 146 erkek) verileri ise Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) için kullanılmıştır. Ayrıca 794 kişiden 463 kişilik bir katılımcı grubuna AKÖÖ ile birlikte CATI+TR-KF-Antisosyal KB, SCID-II-Antisosyal KB alt ölçekleri, Barratt Dürtüsellik Ölçeği-11 ve Yetişkin Prososyalite Ölçeği eşzamanlı bir şekilde uygulanmıştır. Test tekrar test güvenirliliği için ise yaşları 20-25 aralığında (21.81 ± 1.09) olan 27'si kız (%75) ve 9'u erkek (%25) olmak üzere toplam 36 kişilik bir üniversite öğrencisi grubuna üç hafta ara ile AKÖÖ iki kez uygulanmıştır. Test tekrar test uygulaması ve katılımcıların %20'lik bir bölümüne ölçekler elden verilerek uygulama yapılmışken geri kalanlara Google Forms üzerinden oluşturulan anket aracılığıyla ulaşılmıştır. Veriler 01-20 Haziran 2022 tarihlerinde toplanmıştır ve bütün katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

Ölçeğin Geliştirilmesi Süreci

Çalışmaya başlamadan önce Sabahattin Zaim Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 26.05.2022 tarih ve 2022/05 sayılı kararla çalışma için etik onay alınmıştır. AKÖÖ'nün geliştirilmesi sürecinde literatürün taranması, madde havuzunun oluşturulması, uzman görüşlerinin alınması, pilot uygulama yapılarak geçerlik ve güvenirliliğin sınanması, madde analizi, revizyon gibi ölçek geliştirme aşamaları izlenmiştir (Cohen ve Swerdlik, 2013; Şeker ve Gençdoğan, 2014).

ASKB için gerçekleştirilen literatür taraması sonrası, DSM-5 tanı kriterleri ve literatürde yer alan klinik betimlemeler kullanılarak 53 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuş ve 6 akademisyen ve 4 uzman psikolog olmak üzere 10 kişiden uzman görüşü alınmış ve 7 madde elenerek 44 maddelik bir ölçek hazırlanmış, sonrasında 171 kişilik bir örneklem grubuna pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamanın ayrıntılarına bu çalışmada yer verilmemiştir, ancak AFA ve Cronbach alfa, madde toplam korelasyonlarından yararlanılarak bir revizyon yapılmış ve asıl uygulama için 22 maddelik bir ölçek oluşturulmuştur. Bu çalışmada 22 maddelik ölçeğin verileri sunulmuştur.

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından hazırlanan formda cinsiyet, yaş, eğitim, medeni durum, ekonomik durumu ve daha önce psikolojik destek alıp almadıkları ile ilgili sorular bulunmaktadır.

Antisosyal Kişilik Özellikleri Ölçeği (AKÖÖ): Araştırmacılar tarafından bu çalışma kapsamında geliştirilmiş olan ölçeğe ilişkin geçerlik güvenirlilik analizi sonuçlarına bulgular kısmında yer verilmiştir. Ölçek, 5'li likert tipi olup ölçek puanlamasında, 1; benim için tamamıyla yanlış, 2; benim için büyük ölçüde yanlış, 3; benim için

orta derecede doğru, 4; benim için çoğunlukla doğru, 5; beni mükemmel bir şekilde tanımlıyor şeklinde bir derecelendirme kullanılmıştır.

Coolidge Eksen II Envanteri + Türkçe Kısa Formu (CATI+TR-KF): Coolidge tarafından (2006) geliştirilen ölçeğin 250 maddelik versiyonunun Türkçe uyarlaması Bilge tarafından (2014) yapılmıştır. Bu uyarlama çalışmasını takiben ölçeğin kişilik bozukluklarından oluşan kısa formunu Türkçe uzun formdan yararlanarak Bilge (2018) geliştirmiş ve geçerlik güvenirlik çalışmalarını gerçekleştirmiştir. DSM-5'te var olan kişilik bozukluklarını tespit edebilmek üzere geliştirilen bu ölçek, 78 maddeden oluşmakta olup DSM 5'te yer alan 10 kişilik bozukluğunu tek tek değerlendirmektedir. Ölçek 4'lü Likert tipidir. Hesaplanan puanların yükselmesi, kişilik bozukluğu düzeyinin arttığını göstermektedir. Klinik ortamdan alınan örneklerle toplum örnekleme puanları 10 alt boyutta da anlamlı bir farklılık göstermiştir. Kişilik bozukluğu alt ölçeklerinden elde edilen Cronbach Alfa değerleri .66-.77 arasında bulunmuş olup 4 haftalık arayla yapılan Test-Tekrar Test Güvenirliği uygulamasında ise korelasyon katsayılarının .77-.89 aralığında olduğu tespit edilmiştir (Bilge, 2018). Bu çalışmada ölçeğin sadece Antisosyal KB alt boyutu kullanılmıştır.

SCID-II Kişilik Anketi (SCID-II-KA): DSM-III-R Eksen-II kişilik bozuklukları tanı sınıflandırması ölçütleri çerçevesinde yapılandırılmış olan SCID-II-KA özgül kişilik bozukluğu belirtilerinin varlığını belirlemek için sıklıkla kullanılan ve Spitzer ve arkadaşları (1990) tarafından geliştirilen, evet-hayır şeklinde cevaplandırılan bir ölçektir. Türkçeye çevirisi Sorias ve arkadaşları (1990) tarafından yapılan ve 12 adet kişilik bozukluğu tanı kriterlerini kapsayan 120 maddelik öz-bildirim ölçeğinin güvenirliğinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Yetişkin Prososyallik Ölçeği (YPÖ): Caprara ve arkadaşları (2005) tarafından 16 soru olarak geliştirilen ölçeğin Türkçe'ye uyarlama ve geçerlik güvenirlik çalışması ise Bağcı ve Öztürk-Samur (2016) tarafından gerçekleştirilmiştir. Tek boyutlu ve beşli Likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin tek boyutlu modelinin uyumunu belirlemek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmış ve hesaplanan uyum indeksi değerlerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu ($\chi^2=430.84$, $X^2/sd=4.14$, CFI=0.93, NNFI=0.92, NFI=0.92 ve GFI=0.85) tespit edilmiştir (Bağcı ve Öztürk-Samur, 2016).

Barratt Dürtüsellik Ölçeği-11 (BDÖ-11): Patton, Stanford ve Barrat (1995) tarafından son versiyonu oluşturulan ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmalarını Güleç ve arkadaşları (2008) gerçekleştirmiştir. 4'lü Likert tipi olan ölçek dikkatte dürtüsellik, motor dürtüsellik ve plan yapamama olmak üzere 3 boyuttan oluşmakta ve 30 madde içermektedir. Ölçekten alınan toplam puan ise 30-120 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan puan yükseldikçe, kişinin dürtüselliklerinin de o derece yüksek düzeyde olduğu kabul edilmektedir.

Bulgular

Güvenirlik Bulguları

Test Tekrar Test Güvenirliği için 36 kişilik üniversite öğrencisine üç hafta ara ile ölçek iki kez uygulanmıştır. Yapılan korelasyon analizinden elde edilen sonuçlara göre bütün alt ölçekler için tespit edilen korelasyon değerleri yüksek düzeydedir (Tablo 1). Ayrıca bütün alt ölçekler ve AKÖÖ toplam puanı için güvenirlik analizi

kapsamında iç tutarlılık Cronbach Alfa katsayıları ve Madde Toplam Korelasyonları hesaplanmıştır. Ölçeğin toplam puan İç Tutarlılık Katsayısı .87 olarak tespit edilmiştir. Alt ölçeklerin Cronbach Alfa katsayıları ve Madde Toplam Korelasyonları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 1. AKÖÖ alt ölçek ve toplam puanlarının Test-Tekrar Test uygulamasındaki ortalama, standart sapma puanları ve korelasyon katsayıları

	T1 (N=36)		T2 (N=36)		r
	Ort.	Ss	Ort.	Ss	
AKÖÖ-Kuralsızlık	5.58	1.59	5.47	1.25	.89**
AKÖÖ-Dürtüsellik	11.89	3.80	11.28	3.97	.72**
AKÖÖ-Saldırganlık	7.22	3.41	6.53	2.88	.88**
AKÖÖ-Yalan	8.08	2.85	7.39	2.88	.73**
AKÖÖ-Toplam	32.78	9.18	30.67	9.06	.86**

T1: Başlangıç, T2: 3 hafta sonra, **p<0.001

Geçerlik Analizi Bulguları

Açımlayıcı Faktör Analizi Bulguları

Pilot uygulama kapsamında 44 maddelik ölçek için herhangi bir faktör sınırlaması yapılmadan Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. Varyansın %65.8’ini açıklayan 10 faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Ancak hem faktör yükü .30’un altında olan hem de binişik olan maddeler çıkarıldıktan sonra yine bir faktör kısıtlaması olmaksızın Varimax Dik Döndürme yapılmıştır ve oluşan beş faktörlü yapıdaki maddeler için Cronbach Alfa güvenirlilik katsayıları hesaplanmıştır. Bütün bu analizler sonucunda asıl uygulamada kullanılmak üzere 22 maddelik bir soru formu oluşturulmuştur.

Verilerin AFA’ya uygun olup olmadığının belirlenmesi için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi kullanılır. Bartlett Testinin anlamlı olması beklenirken KMO için 0.80 üstü mükemmel değer olarak kabul edilir (Büyüköztürk, 2002). Ayrıca AFA yapılırken madde yüklerinin .30 veya üstü değerler alması ve maddelerin birden fazla faktöre girmemesi veya madde yükleri arasındaki farkın .10’dan fazla olması beklenir (Büyüköztürk, 2011) gibi kriterler dikkate alınarak analizler gerçekleştirilmiştir. Asıl uygulamada 22 maddelik ölçek faktör sayısına herhangi bir sınır getirilmeden AFA’ya tabi tutulmuştur, ölçeğin özdeğeri 1’den büyük olan ve toplam varyansın %54.19’ünü açıklayan 5 faktörlü bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiştir. Sonraki adımda Varimax Dik Döndürme yapılarak maddelerin faktörlere dağılımları incelenmiştir. Ölçeğe son halini vermek için madde yükü .30’un altında olan ve binişik olup aralarında .10 ve daha küçük fark olan beş madde (1, 5, 7, 12 ve 13. maddeler) bulunmuş ve ilgili maddeler çıkarılarak analizler tekrar yapılmıştır.

Son yapılan AFA’ya göre Bartlett Testi anlamlı bulunmuş ve KMO değeri .87 olarak tespit edilmiştir. Dolayısıyla veri setinin AFA’ya uygun olduğuna karar verilmiştir. Varimax Dik Döndürme kullanılarak yapılan AFA’da varyansın %56.26’sını açıklayan ve özdeğeri 1’in üzerinde olan 4 faktör bulunmuştur. Faktörler sırasıyla

kuralsızlık, dürtüsellik, bencillik-saldırganlık ve yalan olarak isimlendirilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. AKÖÖ AFA Faktörleri, Madde Yükleri, Özdeğer ve Varyans Değerleri, Madde Toplam Korelasyonları, Alt Ölçek Ortalama ve Standart Sapma Puanları ve İç Tutarlık Katsayıları

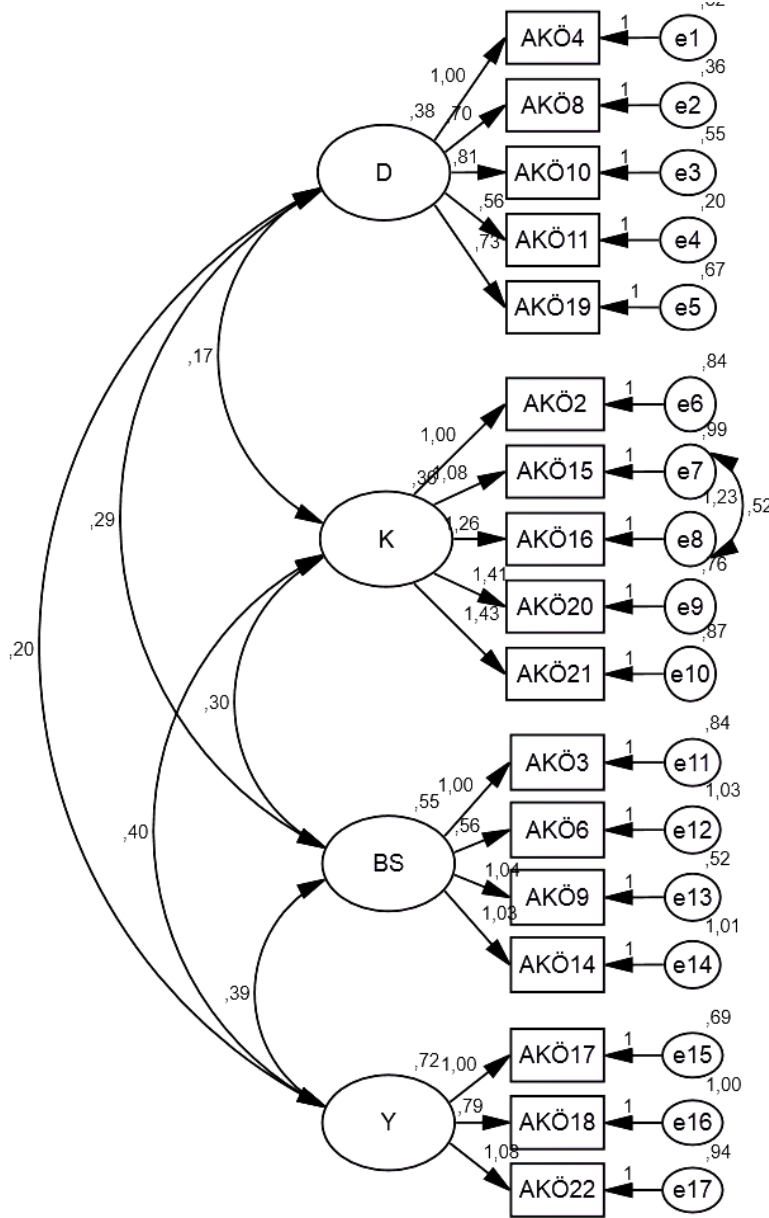
Maddeler	Madde Toplam Korelasyon	F 1	F 2	F 3	F 4
4. Okulda ve evde sık sık disiplin cezası alırdım.	.52	.48			
8. 13 yaşından önce sık sık okuldan/evden kaçardım.	.55	.33			
10. Alkol-madde kullanımına 15 yaşından önce başladım.	.50	.83			
11. Çocukken/gençken babamın beni karakoldan aldığı olurdu.	.56	.79			
19. Çocukluğumda veya gençliğimde hırsızlık yaptığım oldu.	.42	.61			
2. Hiçbir şey beni canımın istediğini yapmaktan alıkoymaz.	.42		.69		
15. Diğer insanlardan daha cesaretli olduğumu düşünürüm.	.58		.68		
16. Sınırları zorlayan aktivitelerle uğraşmayı severim.	.58		.67		
20. Bir şeyi elde etmek istediğimde kural tanımam.	.55		.66		
21. Soğukkanlı olduğumdan kriz/kaos durumlarında hayatta kalmak ve düşmanları alt etmek benim için kolaydır.	.48		.53		
3. Daha önce kendime veya başkalarına zarar verdiğim oldu.	.57			.52	
6. Diğerleri bencil olduğumu söylerler.	.40			.41	
9. Bana yanlış yapıldığında gerekirse fiziksel şiddete başvurmaktan çekinmem.	.52			.62	
14. Bazen o kadar öfkelenirim ki gözüm hiçbir şey görmez.	.56			.66	
17. Suçlandığım herhangi bir durumdan kolayca sıyrılabilirim.	.48				.61
18. İnsanların bazen yalan söylenmesi gerekebilir.	.46				.70
22. Eğer kendimi iyi hissedeceksem nabza göre şerbet vermekten çekinmem.	.50				.72
Özdeğer (Eigenvalue)		5.23	2.02	1.25	1.06
Varyans (%)		30.76	11.89	7.36	6.22
Alt ölçek ortalama		6.45	13.01	7.70	8.08
Alt ölçek standart sapma		2.76	4.29	3.38	2.85
İç tutarlık katsayısı (Cronbach Alfa)		0.73	0.76	0.72	0.67

*p<0.05, **p<0.01

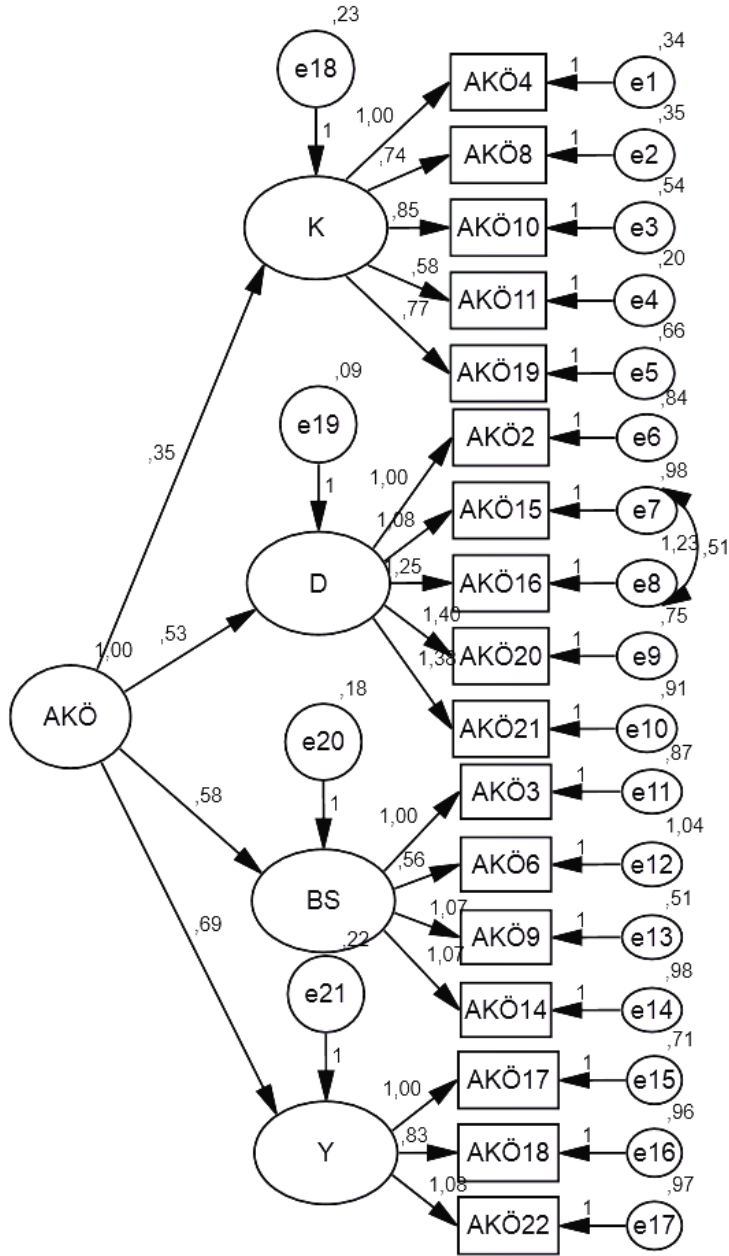
Doğrulayıcı Faktör Analizi Bulguları

AKÖÖ'nün yapı geçerliği AFA'nın yanı sıra SPSS AMOS 22 programı kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile de sınanmıştır. DFA'nın uyum iyiliği indekslerinden olan χ^2/sd oranının 5'ten küçük olduğu durumlarda modelin kabul edilebilir bir uyum değerine 3'ten küçük olduğunda mükemmel uyum değerine sahip olduğu (Kline, 2005), GFI, CFI, IFI, TLI ve AGFI indeksleri için kabul edilebilir uyum değerinin .90 ve mükemmel uyum değerinin .95 olduğu ve RMSEA için ise kabul edilebilir uyum değerinin .08 ve mükemmel uyum değerinin ise .05 olduğu (Steiger, 2007) belirtilmiştir. AKÖÖ için gerçekleştirilen birinci ve ikinci düzey DFA

sonucunda bir modifikasyon (Şekil 1, Şekil 2) yapılarak gerekli uyum değerlerine ulaşılmıştır. Yapılan modifikasyon sonucunda her iki modelde de AKÖÖ'nün χ^2/sd oranının 3'ten küçük olduğu, RMSEA değerinin .08'den küçük olduğu ve GFI, GFI, CFI ve IFI değerlerinin ise kabul edilebilir düzeyde olduğu saptanmıştır. Ölçeğin uyum iyiliği değerleri Tablo 3'te sunulmuştur.

Şekil 1. AKÖÖ 1. Düzey Doğrulayıcı Faktör Analizi

Şekil 2. AKÖÖ 2. Düzey Doğrulayıcı Faktör Analizi

Tablo 3. DFA Modellerinin Uyum İyiliği İndeksleri

	χ^2	sd	χ^2 / sd	GFI	AGFI	CFI	IFI	RMSEA (GA)
Birinci Düzey DFA	234.43	112	2.09	.94	.91	.93	.93	.05 (.04-.06)
İkinci Düzey DFA	259.63	114	2.28	.93	.90	.92	.92	.06 (.05-.07)

Yakınsak Geçerlik Analizi Bulguları

Yakınsak geçerlik kapsamında uygulanan ölçeklerle AKÖÖ ölçeği alt boyutları ve ölçeğin toplam puanı arasındaki korelasyonlar incelendiğinde AKÖÖ-Dürtüsellik hariç bütün AKÖÖ alt ölçekleriyle PYÖ arasında negatif yönde ve zayıf düzeyde anlamlı korelasyonların olduğu AKÖÖ-Dürtüsellik ile PYÖ arasında ve AKÖÖ-

Kuralsızlık ve AKÖÖ-Dürtüsellik ile BDÖ-Plan Yapamama arasında anlamlı düzeyde ilişkilerin bulunmadığı ve değişkenler arasındaki diğer bütün ilişkilerin pozitif olduğu, özellikle de AKÖÖ'nün bütün alt ölçekleriyle CATI-Antisosyal KB ve SCID II-Antisosyal KB arasındaki pozitif korelasyonların orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. AKÖÖ ve CATI-ASKB, SCID II-ASKB, PÖ ve BDÖ alt ölçekleri arasındaki korelasyon katsayıları

	1	2	3	4	5	6	7
AKÖÖ-Kuralsızlık	.47**	.56**	-.09*	.23**	.32**	.05	.26**
AKÖÖ-Dürtüsellik	.51**	.33**	.01	.23**	.39**	-.07	.24**
AKÖÖ-Saldırganlık	.60**	.45**	-.13**	.35**	.35**	.21**	.39**
AKÖÖ-Yalan	.54**	.33**	-.17**	.32**	.35**	.13**	.34**
AKÖÖ-Toplam	.70**	.52**	-.12**	.37**	.47**	.10*	.39**

*p<0.05, **p<0.01, 1.CATI+TR-KF-Antisosyal KB, 2.SCID II-KA-Antisosyal KB, 3.YPÖ, 4.BDÖ-Dikkat Dürtüsellliği, 5.BDÖ-Motor Dürtüsellik, 6.BDÖ-Plan Yapamama, 7.BDÖ-Toplam.

Alt ve Üst Grup Yöntemi ile Alt Ölçek ve Madde Analizi

AKÖÖ'nün alt boyutları ve her bir maddenin kişileri ayırt etme gücünü belirlemek için madde analizi yapılmıştır. Bu amaçla ölçeğin hem alt boyutlarının toplam puanlarına göre hem de her bir maddenin aldığı puanlara göre belirlenen alt %27 ve üst %27'lik grup ortalamaları Bağımsız Örneklem t-testi ile karşılaştırılmıştır. Madde puanlarına ve alt boyut puanlarına ait elde edilen t testi değerleri Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5. AKÖÖ Alt Boyut ve Maddelerinin Alt-Üst Grup Ortalamalarının Karşılaştırılması

Madde No.	Grup	N	Ort.	SS	sd	t	p
AKÖÖ1	Alt Grup	215	1.00	.00	428	-29.84	0.000
	Üst Grup	215	2.94	.95			
AKÖÖ2	Alt Grup	215	1.53	.50	428	-55.99	0.000
	Üst Grup	215	4.33	.54			
AKÖÖ3	Alt Grup	215	1.00	.00	428	-49.39	0.000
	Üst Grup	215	3.63	.78			
AKÖÖ4	Alt Grup	215	1.00	.00	428	-16.46	0.000
	Üst Grup	215	2.25	1.11			
AKÖÖ5	Alt Grup	215	1.07	.25	428	-53.83	0.000
	Üst Grup	215	4.10	.79			
AKÖÖ6	Alt Grup	215	1.00	.00	428	-34.58	0.000
	Üst Grup	215	3.22	.94			
AKÖÖ7	Alt Grup	215	1.00	.00	428	-50.91	0.000
	Üst Grup	215	3.81	.81			
AKÖÖ8	Alt Grup	215	1.00	.00	428	-12.29	0.000
	Üst Grup	215	2.05	1.25			
AKÖÖ9	Alt Grup	215	1.00	.00	428	-28.95	0.000
	Üst Grup	215	3.03	1.03			

AKÖÖ10	Alt Grup	215	1.00	.00	428	-11.59	0.000
	Üst Grup	215	2.07	1.35			
AKÖÖ11	Alt Grup	215	1.00	.00	428	-6.43	0.000
	Üst Grup	215	1.44	.99			
AKÖÖ12	Alt Grup	215	1.00	.00	428	-52.10	0.000
	Üst Grup	215	3.73	.77			
AKÖÖ13	Alt Grup	215	1.00	.00	428	-12.51	0.000
	Üst Grup	215	2.45	1.70			
AKÖÖ14	Alt Grup	215	1.00	.00	428	-65.60	0.000
	Üst Grup	215	4.13	.70			
AKÖÖ15	Alt Grup	215	1.48	.50	428	-60.73	0.000
	Üst Grup	215	4.36	.48			
AKÖÖ16	Alt Grup	215	1.08	.27	428	-87.04	0.000
	Üst Grup	215	4.44	.50			
AKÖÖ17	Alt Grup	215	1.11	.31	428	-53.17	0.000
	Üst Grup	215	4.03	.74			
AKÖÖ18	Alt Grup	215	1.43	.50	428	-62.06	0.000
	Üst Grup	215	4.35	.48			
AKÖÖ19	Alt Grup	215	1.00	.00	428	-23.00	0.000
	Üst Grup	215	2.73	1.10			
AKÖÖ20	Alt Grup	215	1.00	.00	428	-50.15	0.000
	Üst Grup	215	3.73	.80			
AKÖÖ21	Alt Grup	215	1.25	.43	428	-70.58	0.000
	Üst Grup	215	4.42	.50			
AKÖÖ22	Alt Grup	215	1.37	.48	428	-69.13	0.000
	Üst Grup	215	4.61	.49			
Alt Boyutlar	Grup	N	Ort.	SS	sd	t	p
AKÖÖ-K	Alt Grup	215	5.00	.00	428	-21.70	0.000
	Üst Grup	215	9.97	3.36			
AKÖÖ-D	Alt Grup	215	8.25	1.52	428	-56.45	0.000
	Üst Grup	215	19.04	2.36			
AKÖÖ-S	Alt Grup	215	4.42	.50	428	-45.51	0.000
	Üst Grup	215	12.23	2.47			
AKÖÖ-Y	Alt Grup	215	4.78	1.10	428	-58.27	0.000
	Üst Grup	215	11.99	1.44			
AKÖÖ-T	Alt Grup	215	24.92	3.21	428	-45.65	0.000
	Üst Grup	215	49.25	7.13			

AKÖÖ-K: AKÖÖ-Kuralsızlık, AKÖÖ-D: AKÖÖ-Dürtüsellik, AKÖÖ-S: AKÖÖ-Saldırganlık, AKÖÖ-Y: AKÖÖ-Yalan, AKÖÖ-T: AKÖÖ-Toplam

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada antisosyal kişilik özelliklerini değerlendirmede kullanılabilecek Türk kültürüne uygun bir ölçeğin geliştirilerek psikometrik özelliklerinin sınanması amaçlanmıştır. Test Tekrar Test Güvenirliği için 36 kişilik üniversite öğrencisine üç hafta ara ile ölçek iki kez uygulanmıştır. Güvenirlik analizi bulgularına göre test tekrar test güvenirliği için tüm korelasyon değerleri (Tablo 1) ve madde toplam korelasyonları (Tablo 2) anlamlı bir düzeydedir ve ölçeğin toplam puan Cronbach

Alfa katsayısı .87 olarak alt ölçeklerin Cronbach Alfa katsayıları ise .67-.76 aralığında saptanmıştır (Tablo 2). AFA'da Varimax döndürmesi uygulanarak oluşturulan 17 madde ve 4 alt boyuttan oluşan AKÖÖ'nün Bartlett Testinin anlamlı olduğu ve KMO değerinin .87 olduğu tespit edilmiştir. DFA aracılığıyla geliştirilen ölçeğin uyum iyiliği bulguları göz önüne alındığında, çalışmadaki her iki modelde de sadece bir modifikasyonla (Şekil 1 ve Şekil 2) AKÖÖ'nün χ^2/sd oranının 3'ten küçük olduğu, RMSEA değerinin .08'den küçük olduğu ve GFI, GFI, CFI ve IFI değerlerinin ise kabul edilebilir seviyede olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3).

Son olarak, ölçeğin yakınsak geçerliğini test etmek için AKÖÖ'nün CATI+TR-KF-Antisosyal KB, SCID-II-Antisosyal KB alt ölçekleri, Barratt Dürtüsellik Ölçeği-11 ve Yetişkin Prososyallik Ölçeği ile arasındaki korelasyonlar incelenmiştir. AKÖÖ ile CATI+TR-KF-Antisosyal KB, SCID-II-Antisosyal KB alt ölçekleri arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişkilerin olduğu, AKÖÖ ile PÖ ölçekleri arasında AKÖÖ-Dürtüsellik dışındaki diğer tüm alt boyutlarla negatif yönde ve zayıf düzeyde anlamlı ilişkilerin olduğu, BDÖ-Plan Yapamama ile AKÖÖ-Kuralsızlık ve AKÖÖ-Dürtüsellik dışındaki bütün BDÖ alt ölçekleriyle pozitif korelasyonlar olduğu saptanmıştır. Olumlu sosyal davranış olarak da tanımlanan prososyal davranışlar genel anlamıyla bir kişi ya da kişilere fayda sağlamayı amaç edinen davranışlardır (Eisenberg ve Fabes, 1998). Yardım etme davranışı ise prososyal davranışın bir alt kategorisi olarak ifade edilebilir (Dovidio, 1984). Bu açıardan bakıldığında antisosyal kişilik özelliği alt alanlarından bencillik-saldırganlık ile PÖ arasındaki negatif ilişkinin ortaya çıkması beklenen bir sonuçtur. Benzer şekilde AKÖÖ-Yalan ve AKÖÖ-Kuralsızlık ile PÖ arasında da negatif bir ilişki saptanmıştır. Prososyal davranışlar sergileyen bir kişinin yalan söylemesi veya kuralsız olması beklenen bir durum değildir, ancak antisosyal kişilik bozukluğuna sahip bireyler Millon ve arkadaşları (2017) tarafından "*Akıl sağlığı maskesi arkasına saklanarak serpilme imkanı bulan patolojik yalancılar*" olarak tanımlanmış ve samimiyet taklidi yapmakta ustalaşmış kişiler olarak tanımlanmışlardır. Yine benzer bir şekilde bireyler kolektif fayda için bir araya geldiğinde olumlu sosyal davranışlar ortaya çıkabilir (Schroeder ve William, 2015). Fakat Millon ve arkadaşlarına (2017) göre antisosyal eylemler, prososyal olmaktan çok diğerlerinin onları fark etmesi ve yine diğerlerinin hak ettikleri saygıyı göstermeleri amacıyla yapılmaktadır. Hofmann ve Müller'in (2018) ortaokul öğrencileri ile yaptığı araştırmada akranları ile etkileşim içindeyken prososyal davranış sergileyen çocukların yetişkinlikte antisosyal davranış gösterme eğilimlerinin düşük olduğu saptanmıştır. Dolayısıyla, AKÖÖ-Dürtüsellik hariç bütün AKÖÖ alt ölçekleriyle PÖ arasındaki negatif yöndeki ilişki literatürle uyumludur.

Bu çalışmada, AKÖÖ-Kuralsızlık ve AKÖÖ-Dürtüsellik ile BDÖ-Plan Yapamama arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmamasına rağmen diğer bütün ilişkilerin pozitif olduğu saptanmıştır. Antisosyal kişilik bozukluğunun öncül belirtileri arasında dürtüsellik ve yoğun agresyon bulunmaktadır (Aktepe vd., 2005). Dürtüsellik alt boyutlarından BDÖ-Plan Yapamama ile AKÖÖ-Kuralsızlık ve AKÖÖ-Dürtüsellik ilişkisinin bulunmaması örneklemimizin daha çok üniversite öğrencisi ve üniversite veya üzeri bir eğitim alması ve aldıkları eğitim dolayısıyla sürekli planlı olması gereken bir örneklemden oluşmasıyla açıklanabilir. Bazı kişiler normal görünümüdür, iyi bir eğitim almışlardır, ortalama üstü bir iş ve

yüksek bir maaşa sahip olan bu bireyler “beyaz yakalı” olarak tanımlanmaktadır ve beyaz yakalı olmaları psikopat olmadıkları anlamına gelmemektedir (Weisburd ve Waring, 2001). Barratt Dürtüsellik Ölçeği’nin diğer alt alanlarıyla pozitif ilişki çıkması ise beklenen bir sonuçtur. BDÖ-Motor dürtüsellik açısından ele alındığında antisosyal kişiler istediği şeyi, o an elde edebilme konusunda serbesttir. Ayrıca bu kişiler, kendisinin ve diğerlerinin güvenliğine dair bir sorumluluk hissetmezler (Millon vd., 2017). Bu da akıllara dürtüsellığı getirmektedir, araştırmanın bu kısmı da literatürü destekler niteliktedir.

AKÖÖ’nün bütün alt ölçekleriyle CATI-Antisosyal KB ve SCID II-Antisosyal KB arasındaki pozitif korelasyonların (Tablo 4) olması da bu ölçeklerin AKÖÖ’nün ölçmeyi amaçladığı özellikleri ölçmeyi hedefleyen ölçekler olduğu için oldukça anlamlıdır ve ölçeğin kapsam geçerliği açısından istenen bir durumdur. Ayrıca gerek ölçeğin alt boyutları gerekse her bir maddesi için yapılan alt ve üst %27’lik grupların karşılaştırılması sonucunda da üst grupların anlamlı düzeyde alt gruplardan yüksek puan alması hem maddelerin hem de alt boyutların ayırt ediciliğini göstermektedir.

Bu araştırmanın güçlü yanları arasında AKÖÖ’nün sadece ASKB’yi değerlendiren bir ölçek olması ve bu yüzden de sadece ASKB’ye yönelik çalışma yapacak araştırmacılar açısından tercih edilebilecek bir nitelikte olması, maddeler oluşturulurken ülkemizin kültürüne özgü olarak maddelerin oluşturulması ve 17 maddeden oluşan kısa bir ölçek olması gösterilebilir. Sınırlılıkları ise ölçeğin özbildirime dayalı olması, çalışmada yer alan katılımcıların büyük bir bölümünü üniversite öğrencilerinin oluşturması ve klinik bir örneklem grubunun bulunmamasıdır. Yapılacak yeni çalışmalarda özellikle klinik örneklemelerin yer alması veya toplum örneklemiyle çalışmanın tekrarlanması yararlı olabilir. Sonuç olarak, Türk kültüründe geliştirilen AKÖÖ’nün güçlü psikometrik özelliklere sahip, geçerlik ve güvenirliliği saptanmış bir ölçek olmasının yanı sıra hem klinik ortamlarda hem de bilimsel araştırmalarda kullanılabilecek bir ölçek olduğu düşünülmektedir.

Kaynakça

- Aktepe, E., Kandil S. & Topbaş M. (2005). Çocuk ve ergenlerde intihar davranışı. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 4(2), 88-97.
- Amerikan Psikiyatri Birliği (2013). *Ruhsal bozuklukların tanısall ve sayımsal elkitabı*. Beşinci baskı (DSM-5), Tanı ölçütleri başvuru el kitabı (Çev. Ed.: E Köroğlu) Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Atay, S. (2009). Narsistik Kişilik Envanterinin Türkçeye Standardizasyonu, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11, 181-196.
- Aydemir, Ö, Demet M.M., Danacı, A.E., Deveci, A., Taşkın, E.O., Mızrak, S., ... & İçelli İ. (2006). Borderline Kişilik Envanterinin Türkçe'ye uyarlanması, güvenilirlik ve geçerliliği. *Türkiye'de Psikiyatri Dergisi*, 8, 6-10.
- Bağcı, B. & Öztürk-Samur, A. (2016). Çocuk ve Yetişkin Prososyallik Ölçeklerinin geçerlik güvenirlilik çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)* 17, 59-79.
- Berg-Nielsen, T.S. & Wichström L. (2012). The mental health of preschoolers in a Norwegian population-based study when their parents have symptoms of borderline, antisocial, and narcissistic personality disorders: at the mercy of unpredictability. *Child Adolesce Psychiatry Ment Health*, 6, 19-24.
- Bilge, Y. (2018). DSM-5 kişilik bozuklukları için kısa bir ölçek: Coolidge Eksen II Envanteri Plus Türkçe Kısa Formun geliştirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19, 14-21.
- Black, D.W. (2015) The Natural History of Antisocial Personality Disorder. *Can J Psychiatry*, 60, 309-314.
- Brackett, M.A., Mayer, J.D. & Warner, R.M. (2004). Emotional intelligence and its relation to everyday behavior. *Personality and Individual Differences*, 36(6), 1387-1402.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 32(32), 470-483.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (10. Basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Caprara, G.V., Steca, P., Zelli, A., & Capanna, C. (2005). A new scale for measuring adults' prosocialness. *European Journal of Psychological Assessment*, 21(2), 77-89.
- Coşkunol, H., Bağdiken, İ., Sorias, S. & Saygılı, R. (1994). SCID-II (Türkçe versiyonu) görüşmesinin kişilik bozukluklarındaki güvenirliliği. *Türk Psikoloji Dergisi*, 9, 26-29.
- Ceylan, V., Kose, S., Akin, E. & Turkcapar, M. H. (2017). Normative data and factorial structure of the Turkish version of the Borderline Personality Questionnaire (Turkish BPQ). *Psychiatry and Clinical Psychopharmacology*, 27(2), 143-151.
- Cohen, R.J. & Swerdlik, M.E. (2013). *Psikolojik test ve değerlendirme. Testlere ve ölçmeye giriş*. E. Tavşancıl (Çev.Ed.) Ankara: Nobel yayıncılık.

- Dovidio, J. (1984). Helping behavior and altruism: An empirical and conceptual overview. In L. Berkowitz (Ed.), *Advances in Experimental Social Psychology*, 17, 361-427.
- Eisenberg, N. & Fabes, R.A. (1998). Prosocial development. In N. Eisenberg (Ed.), W. Damon (Series Ed.), *Handbook of child psychology: Vol. 3. Social, emotional, and personality development* (5th ed.). New York: Wiley.
- Ekşi, F. (2016). The short form of the Five-Factor Narcissism Inventory: Psychometric equivalence of the Turkish version. *Educational Sciences-theory & Practice*, 16, 1081-1096.
- Eren, N. (2010). Ağır kişilik bozuklukları ve hemşirelik girişimleri-Bölüm II. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 1(2), 86-95.
- Erol, N. (1982). Ülkemizdeki psikiyatrik hastalarda MMPI'nin geçerlik çalışması. *Psikoloji Dergisi*, 14, 15-23.
- Güleç, C. & Köroğlu E. (2000). *Psikiyatri temel kitabı*. (1. Basım). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Güleç, H., Tamam, L., Yazıcı, Güleç M., Turhan, M., Karakuş, G., Zengin, M. & Stanford, M.S. (2008). Psychometric properties of the Turkish version of the Barratt Impulsiveness Scale-11. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 18, 251-258.
- Hofmann, V. & Müller, C. (2018). Avoiding antisocial behavior among adolescents: The positive influence of classmates' prosocial behavior. *Journal of Adolescence*, 68, 136-145.
- Kaplan, H.I. & Sadock, B.J. (2000). *Comprehensive Textbook of Psychiatry* (7. Basım). New York: Lippincott Williams & Wilkins.
- Kline, R.B. (2005). *Principles and practice of Structural Equations Modeling*. New York: Guilford Publication Inc.
- Köroğlu, E. (2014). *Psikonozoloji tanımlayıcı klinik psikiyatri*. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Köroğlu, E., & Bayraktar, S. (2010). *Kişilik Bozuklukları*. (2. Basım). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Millon, T., Grossman, S., Millon, C., Meagher, S. & Ramnath, R. (2017). *Modern Yaşamda Kişilik Bozuklukları*. Gezmiş E.O. (Çev.) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Patton, J.H., Stanford, M.S. & Barrat, E.S. (1995). Factor Structure of the Barrat Impulsiveness Scale. *Journal of Clinical Psychology*, 51, 768-774.
- Regier, D.A., Kuhl, E.A. & Kupfer, D.J. (2013). The DSM-5: Classification and criteria changes. *World J. Psychiatry*, 12, 92-98.
- Schorr, M.T., Quadors Dos Santos, B.T.M. ve Feiten, J.G., Sordi, A.O., Pessi, C., Von Diemen, L., ... & Hauck, S. (2021). et al. Association between childhood trauma, parental bonding and antisocial personality disorder in adulthood: A machine learning approach. *Psychiatry Research*, 304, 114082.

- Schroeder, D.A. & William G.G. (2015). *The field of prosocial behavior*. In David A.Schroeder and William G. Graziano (Ed.). *The Oxford Handbook of Prosocial Behavior*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Sorias, S., Saygılı, R. & Elbi, H. (1990). *DSM-III-R Yapılandırılmış Klinik Görüşmesi Türkçe versiyonu: SCID-II Kişilik Bozuklukları Formu*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Spitzer, R.L., Williams, J.B.W., Gibbon, M. & First, M. (1990). *Manual for the Structured Clinical Interview for DSM-III-R Personality Disorders*. Washington DC: American Psychiatric Press.
- Steiger, J.H. (2007). Understanding the limitations of global fit assessment in structural equation modeling. *Personality and Individual Differences*, 42(5), 893-898.
- Şeker, H. & Gençdoğan, B. (2014). *Psikolojide ve eğitimde ölçme aracı geliştirme* (2.Basım). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Türkçapar, M.H., Örsel, S., Uğurlu, M., Sargın, E., Turhan, M., Akkoyunlu, S., Hatıloğlu, U. & Karakaş, G. (2007). Kişilik İnanç Ölçeği Türkçe Formunun geçerlik ve güvenirliliği. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 10, 177-191.
- Weisburd, D. & Waring, E. (2001). *White-collar crime and criminal careers*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Zhou, Q., Wan, Y., Wang, J., Yang, L., Shen, F., Ni, Q., ... & Fu, Y. (2022). Antisocial personality disorder and related factors of adolescents in multi-ethnic areas of China: A cross-sectional study. *Res Square (In press)*.

Ek-1. Antisosyal Kişilik Özellikleri Ölçeği

Maddeler	Benim için Tamamıyla Yanlış	Benim için Büyük Ölçüde Yanlış	Benim için Orta Derecede Doğru	Benim için Çoğunlukla Doğru	Beni Mükemmel Bir Şekilde Tanımlıyor
1.Hiçbir şey beni canımın istediğini yapmaktan alıkoyamaz.	1	2	3	4	5
2.Daha önce kendime veya başkalarına zarar verdiğim oldu.	1	2	3	4	5
3.Okulda ve evde sık sık disiplin cezası alırdım.	1	2	3	4	5
4.Diğerleri bencil olduğumu söylerler.	1	2	3	4	5
5.13 yaşından önce sık sık okuldan/evden kaçardım.	1	2	3	4	5
6.Bana yanlış yapıldığında gerekirse fiziksel şiddete başvurmaktan çekinmem.	1	2	3	4	5
7.Alkol-madde kullanımına 15 yaşından önce başladım.	1	2	3	4	5
8.Çocukken/gençken babamın beni karakoldan aldığı olurdu.	1	2	3	4	5
9.Bazen o kadar öfkelenirim ki gözüm hiçbir şey görmez.	1	2	3	4	5
10.Diğer insanlardan daha cesaretli olduğumu düşünürüm.	1	2	3	4	5
11.Sınırları zorlayan aktivitelerle uğraşmayı severim.	1	2	3	4	5
12.Suçlandığım herhangi bir durumdan kolayca sıyrılabilirim.	1	2	3	4	5
13.İnsanların bazen yalan söylemesi gerekebilir.	1	2	3	4	5
14.Çocukluğumda veya gençliğimde hırsızlık yaptığım oldu.	1	2	3	4	5
15.Bir şeyi elde etmek istediğimde kural tanımam.	1	2	3	4	5
16.Soğukkanlı olduğumdan kriz/kaos durumlarında hayatta kalmak ve düşmanları alt etmek benim için kolaydır.	1	2	3	4	5
17.Eğer kendimi iyi hissedeceksem nabza göre şerbet vermekten çekinmem.	1	2	3	4	5

AKÖÖ-Kuralsızlık Alt Boyutu Maddeleri: 3, 5, 7, 8, 14

AKÖÖ-Dürtüsellik Alt Boyutu Maddeleri: 1, 10, 11, 15, 16

AKÖÖ-Saldırganlık Alt Boyutu Maddeleri: 2, 4, 6, 9

AKÖÖ-Yalan Alt Boyutu Maddeleri: 12, 13, 17